

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
อำเภอบ่อไร่ ปี 2569

สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่
จังหวัดตราด

คำนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อกำหนด กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ (Area-based Agricultural Development Framework) อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของเกษตรกรในพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป มุ่งพัฒนางานด้านการเกษตรอันจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร และฟื้นฟูเศรษฐกิจและทรัพยากรด้านการเกษตรให้มีความยั่งยืน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนในลักษณะของความต้องการเบื้องต้นขั้นสู่เบื้องต้น โดยกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้เกิดจากปัญหา และความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ ที่มุ่งเน้นการรวมกลุ่มของเกษตรกร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ไปจนถึงการส่งเสริมเกษตรมูลค่าสูงผ่านเทคโนโลยีอัจฉริยะ (Smart Farming) เพื่อเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืนให้กับเกษตรกร

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรอบการพัฒนาฉบับนี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายภาคเกษตร ในการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ให้เป็นต้นแบบการเกษตรเชิงพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง

สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่

25 กุมภาพันธ์ 2569

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	3
สารบัญ	4
สารบัญตาราง	5
สารบัญภาพ	7
บทที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไป	
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	
1. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	8
1.1 ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	8
1.2 อาณาเขต	8
1.3 การแบ่งเขตการปกครอง	9
2. ลักษณะภูมิประเทศ	9
2.1 สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	9
2.2 สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	10
2.3 กลุ่มชุดดิน	11
3. ลักษณะภูมิอากาศ	12
3.1 ฤดูกาล	12
3.2 ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	12
4. เส้นทางคมนาคม	13
4.1 เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	13
4.2 ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	13
5. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	13
5.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ	13
5.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	13
6. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	15
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	
1. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	16
2. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	17
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	
1. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	17
1.1 เกษตรกร	17
1.2 องค์กรและสถาบันเกษตรกร	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
1. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	24
1.1 แหล่งน้ำหลัก	24
1.2 พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	24
1.3 สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	26
1.4 ปฏิทินการเพาะปลูก	27
1.5 ต้นทุนการผลิต	27
1.6 สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	28
1.7 เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	28
2. การวิเคราะห์ Supply chain	29
บทที่ 3 บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
1. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	31
2. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	33
บรรณานุกรม	34

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงเขตการปกครอง	9
2	แสดงสรุปเขตการปกครอง	9
3	แสดงพื้นที่ลุ่มน้ำ	10
4	แสดงข้อมูลฤดูกาล	12
5	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย 5 ปี	12
6	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	13
7	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	14
8	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	14
9	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	14
10	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	15
11	แสดงข้อมูลด้านพืช	16
12	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	16
13	แสดงข้อมูลด้านประมง	17
14	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	17
15	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	17
16	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	18
17	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	18
18	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	18
19	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	19
20	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	20
21	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	20
22	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	21
23	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	21
24	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	22
25	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	22
26	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	22
27	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	23

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	23
29	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน	24
30	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตทุเรียน	25
31	แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียนตามระดับชั้นความเหมาะสม	25
32	แสดงต้นทุนการผลิตทุเรียน	27
33	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	28
34	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	28
35	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าทุเรียน อำเภอบ่อไร่	29
36	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	31
37	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	33

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	8
2	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าอำเภอ	10
3	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	11
4	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	11
5	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	15
6	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน	24
7	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน (พื้นที่ปลูกจริง)	25
8	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียนตามระดับชั้นความเหมาะสม	26
9	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	27
10	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	28

บทที่ 1

ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลกายภาพ

1. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

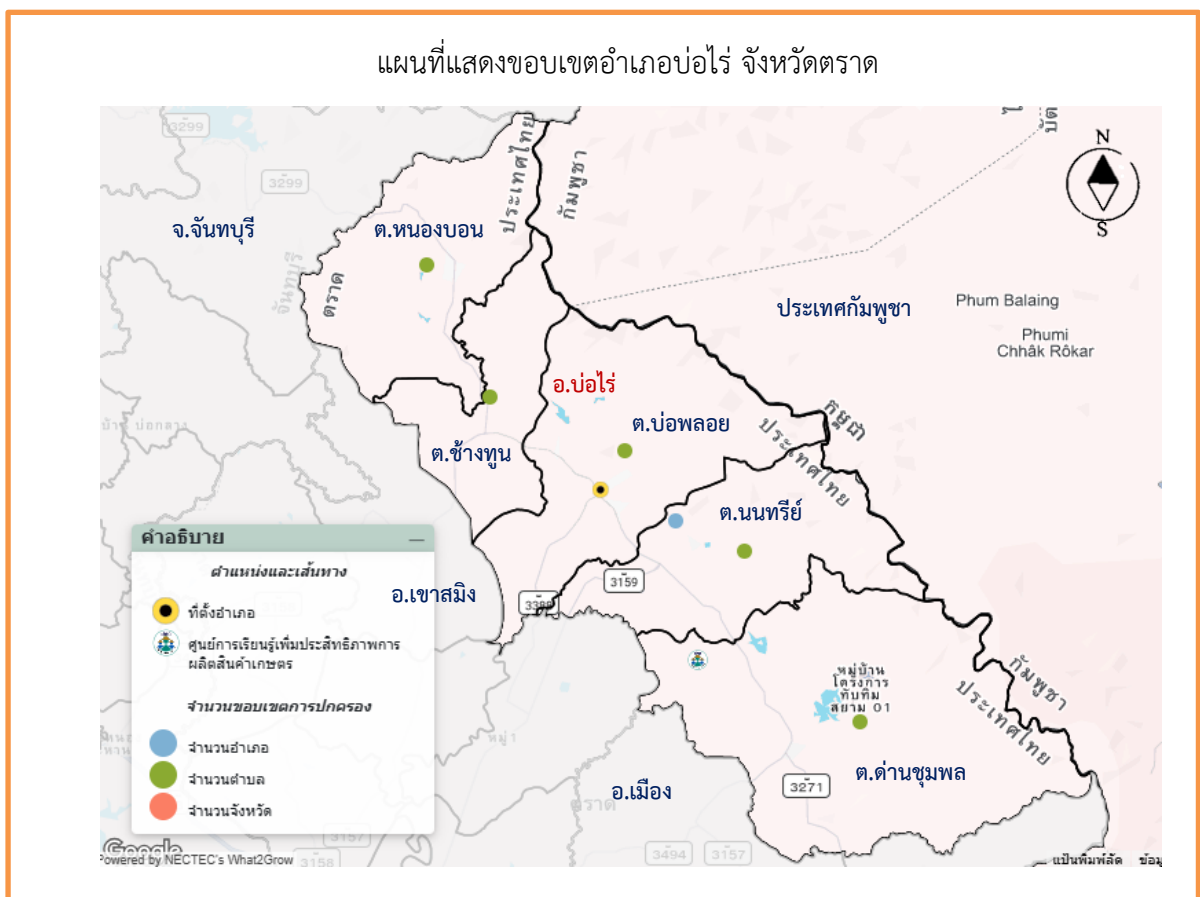
1.1 ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอบ่อไร่เป็น ใน 7 อำเภอของจังหวัดตราด ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดตราด ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 49 กิโลเมตร อยู่ติดกับกับประเทศกัมพูชาทางทิศเหนือของจังหวัดตราด มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 680 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 425,000 ไร่

1.2 อาณาเขต

อำเภอบ่อไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชา และอำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชา โดยมีเทือกเขาบรรทัดเป็นแนวกั้น
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเมืองตราด และอำเภอเขาสมิง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเขาสมิง และอำเภอขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี

ภาพที่ 1 แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. 2569)

1.3 การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น 1 อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน 2 เทศบาล 4 อบต. 5 ตำบล 33 หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบล จำนวน 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 แห่ง

ตารางที่ 1 แสดงเขตการปกครอง

ตำบล หมู่ที่	หนองบอน	ช้างทูน	บ่อพลอย	นนทรีย์	ด่านชุมพล
1	บ้านหนองบอน	บ้านคลองขวาง	บ้านมะนาว	บ้านนนทรีย์	บ้านด่านชุมพล
2	บ้านตรอกเกษร	บ้านช้างทูน	บ้านปะอา	บ้านสระใหญ่	บ้านเขาขาด
3	บ้านเนินพัฒนา	บ้านหนองแพบ	บ้านบ่อไร่	บ้านมะม่วง	บ้านคลองแสง
4	บ้านคอแล	บ้านหนองมาตร	บ้านตากแว้ง	บ้านคลองโอน	บ้านทางกลาง
5	บ้านมะอึกแรด	บ้านหนองไม้หอม	บ้านตางาม	บ้านทุ่งตอง	บ้านทับมะกอก
6		บ้านตระกูลพัฒนา	บ้านคลองแอ่ง		บ้านปะเตา
7			บ้านตากแว้งล่าง		บ้านทับทิมสยาม
8			บ้านหมื่นดำน		
9			บ้านจัดสรร		
10			บ้านคลองยอ		

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด, พ.ศ. 2569

ตารางที่ 2 แสดงสรุปเขตการปกครอง

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	เขตการปกครอง		จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน
		อบต.	เทศบาลตำบล		
หนองบอน	72,427.97	-	1	5	4,022
ช้างทูน	45,585.39	1	-	6	1,312
บ่อพลอย	92,752.90	1	1	10	8,658
นนทรีย์	69,359.15	1	-	5	1,585
ด่านชุมพล	142,480.35	1	-	7	2,293
รวม	422,605.77	7	1	33	17,870

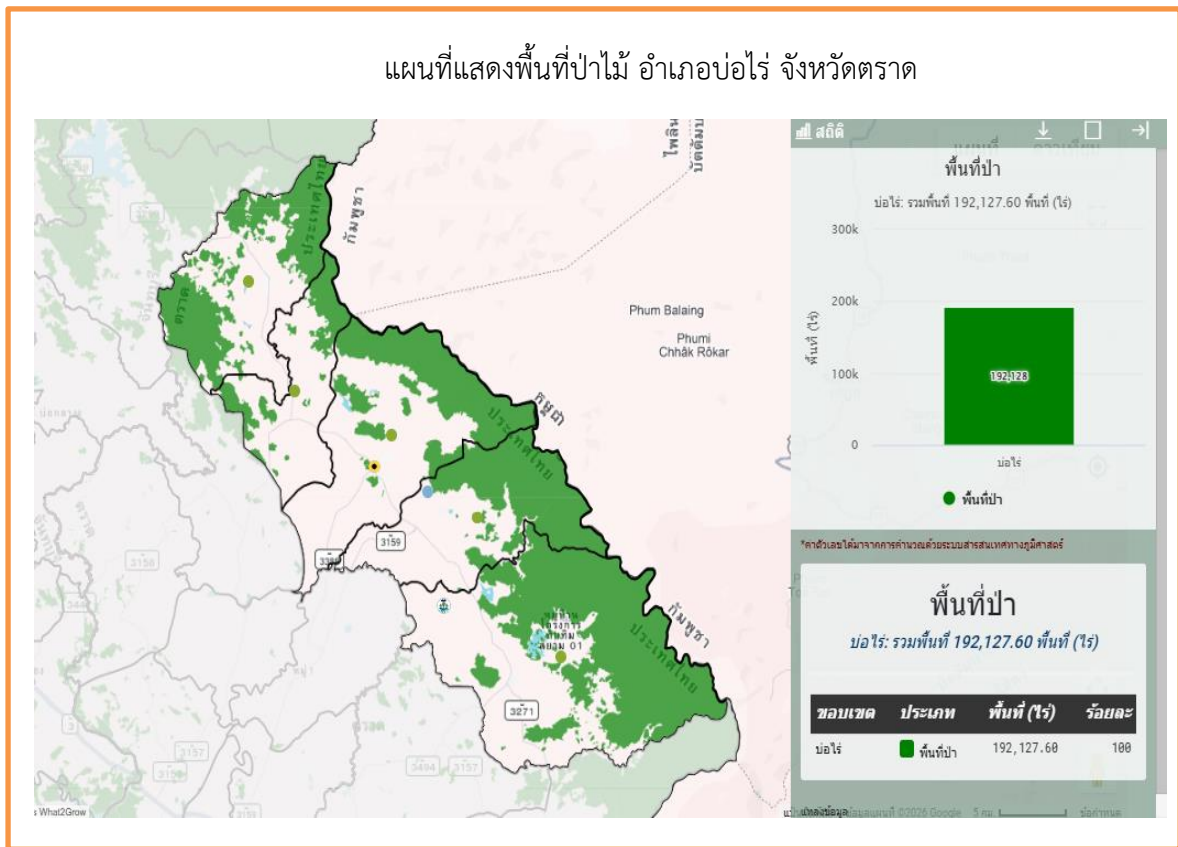
ที่มา : ที่ว่าการอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด, พ.ศ. 2569

2. ลักษณะภูมิประเทศ

2.1 สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ป่าไม้อำเภอบ่อไร่ มีสภาพเป็นภูเขาและพื้นที่ราบสลับเชิงเขา พื้นที่ป่าไม้คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔๖ ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนยอดของเทือกเขาเป็นแนวแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา ประกอบด้วย เขาแก้ว เขาตาบด เขาตาโชติ และเขากำแพง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ ๑๐๐-๘๓๖ เมตร ยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาบด ซึ่งมีความสูงถึง ๘๓๖ เมตร จากระดับน้ำทะเล สภาพภูมิประเทศเช่นนี้ก่อให้เกิดสายน้ำหลายสาย

เช่น คลองลึก คลองแอ่งปุก คลองแก้ว คลองตาบาด คลองหินเพลิง คลองลือ คลองกะใจ คลองมะละกอ ฯลฯ สายน้ำแต่ละสายจะไหลลงสู่คลองสะท้อนแล้วออกสู่ทะเล

ภาพที่ 2 แสดงพื้นที่ป่าไม้ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.2569)

ตารางที่ 3 แสดงพื้นที่ป่าไม้ อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

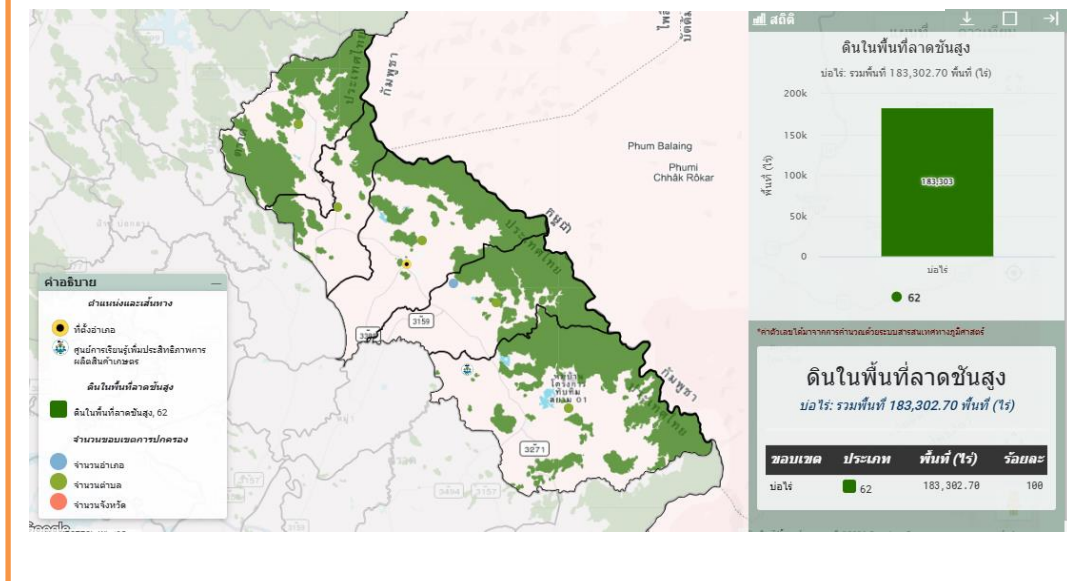
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
หนองบอน	72,427.97	36,542.50	50.45
ช้างทูน	45,585.39	11,346.60	24.89
บ่อพลอย	92,752.90	34,292.00	36.97
นนทรีย์	69,359.15	33,624.60	48.48
ด่านชุมพล	142,480.35	76,321.90	53.57
รวม	422,605.77	192,127.60	45.45

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.2569

2.2 สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

อำเภอบ่อไร่ มีดินในพื้นที่ลาดชันสูง จำนวน ๑๘๓,๓๐๒.๗๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของพื้นที่ทั้งหมด โดยตำบลที่มีพื้นที่ลาดชันสูงที่สุด คือ ตำบลด่านชุมพล ๕๖,๙๗๕.๑๐ ไร่ รองลงมา ได้แก่ ตำบลหนองบอน ๔๓,๙๕๕.๒๐ ไร่ ตำบลนนทรีย์ ๓๔,๒๓๘.๔๐ ไร่ ตำบลบ่อพลอย ๓๓,๔๖๔.๗๐ ไร่ และตำบลช้างทูน ๑๔,๖๒๙.๓๐ ไร่ ตามลำดับ

แผนที่แสดงความลาดชันของอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด

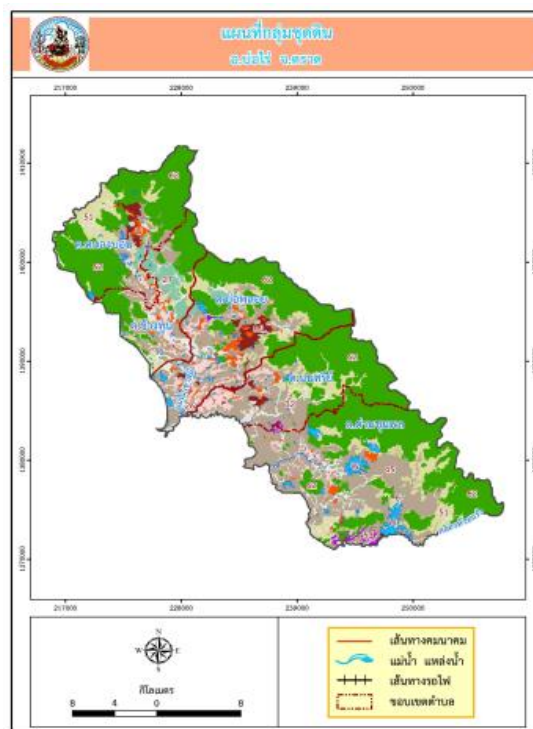

ภาพที่ 3 แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
(ที่มา: Agri-Map online กรมพัฒนาที่ดิน ,พ.ศ. 2569)

2.3 กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอบ่อไร่ มีกลุ่มชุดดิน จำนวน 9 กลุ่มชุดดิน ดังนี้

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน อำเภอบ่อไร่

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. 2569)

3. ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของอำเภอปัวไร เป็นอากาศแบบร้อนชื้นเกือบตลอดทั้งปี มีปริมาณฝนตกชุก ปีละ ๗ - ๘ เดือน โดยได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแบบมรสุมเขตร้อน ประกอบกับพื้นที่มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ จึงทำให้มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี

3.1 ฤดูกาล

- ฤดูหนาว

เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้ามาปกคลุมประเทศไทย แต่เนื่องจากจังหวัดตราดอยู่ในละติจูดที่ต่ำและมีพื้นที่ติดบริเวณชายฝั่งทะเลซึ่งได้รับ อิทธิพลจากลมทะเลทำให้อากาศไม่หนาวเย็นมากนัก

- ฤดูร้อน

เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคมเมื่อเปลี่ยนเข้าสู่ฤดูร้อนอากาศจะร้อนขึ้นแต่ได้รับกระแสลมจากทะเล ทำให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนัก

- ฤดูฝน

เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นระยะที่มีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งจะนำความชื้นจากทะเลอันดามันพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคตะวันออก ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกทั่วไป ซึ่งจังหวัดตราดนับเป็นที่มีฝนตกมากจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย

โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูร้อน		←			→							
ฤดูฝน					←					→		
ฤดูหนาว	←	→								←	→	

3.2 ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย 5 ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝน รวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝน เฉลี่ย (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝนสูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
2564	3,864.80	126.3	187	สิงหาคม	35.5	17.4	28.0
2565	3,312.40	108.4	141	กันยายน	36.2	20	28.3
2566	3,197.20	104.90	145	กรกฎาคม	36.1	20	28.0
2567	2,746.80	89.80	83	กรกฎาคม	36.2	21.6	28.2
2568	3,814.50	125.20	158	มิถุนายน	34.1	23.3	28.4

ที่มา : <http://hydro-6.rid.go.th/main/Submenu/menu%203/3-2.html?v=3>, พ.ศ. 2569

4. เส้นทางคมนาคม

4.1 เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอบ่อไร่ มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

1) ทางหลวงหมายเลข ๓๑๕๗ หรือถนนจินตกานนท์ (แสนตุง-แหลมค้อ) เชื่อมต่อจาก ตำบลแสนตุง อำเภอเขาสมิง เข้าสู่อำเภอบ่อไร่ผ่านตำบลช้างทุน ตำบลบ่อพลอย ตำบลนนทรี และตำบลด่านชุมพล ระยะทางประมาณ ๔๙ กิโลเมตร และสามารถเดินทางจากตำบลด่านชุมพล เข้าสู่บ้านฉางเกลือ ตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมืองตราด และเดินทางต่อไปยังจังหวัดตราดได้

2) ทางหลวงหมายเลข ๓๒๙๙ (ช้างทุน - โชคดี) จากบ้านช้างทุน หมู่ที่ ๒ ตำบลช้างทุน ผ่านเข้าสู่ ตำบลหนองบอน และสามารถออกไปสู่บ้านโชคดี ตำบลบ่อเวฬุ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ได้

3) ทางหลวงหมายเลข ๓๓๘๙ เชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข ๓๑๕๗ จากบ้านบ่อไร่ หมู่ที่ ๓ ตำบลบ่อพลอย เพื่อไปยังอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว หมู่ที่ ๒ ตำบลบ่อพลอย

4.2 ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง นอกจากทางหลวงหมายเลข 3157 (แสนตุง - แหลมค้อ) และทางหลวงหมายเลข 3299 (ช้างทุน - โชคดี) แล้วยังสามารถใช้ทางหลวงเส้นทางอื่นได้ ดังนี้

1) ทางหลวงหมายเลข 3271 (เนินสูง - ด่านชุมพล) เชื่อมต่อจากตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ เข้าสู่บ้านฉางเกลือ ตำบลห้วยแร้ง อำเภอเมืองตราด

2) ทางหลวงหมายเลข 3159 (เขาสมิง - นนทรี) จากบ้านสระใหญ่ หมู่ที่ 2 ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ เข้าสู่บ้านโป่ง ตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง

3) ทางหลวงหมายเลข 3388 (บ้านโป่ง - บ่อไร่) จากบ้านคลองแอง หมู่ที่ 6 ตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อไร่ เข้าสู่บ้านโป่ง ตำบลวังตะเคียน อำเภอเขาสมิง

5. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

5.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

แหล่งน้ำธรรมชาติหลักในอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด คือ น้ำตกคลองแก้ว ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว ครอบคลุมตำบลหนองบอน ช้างทุน บ่อพลอย นนทรี และด่านชุมพล เป็นแหล่งน้ำสำคัญ นอกจากนี้ยังมี น้ำตกสัดไโด, น้ำตกคลองใจ และลำธารน้ำไหลผ่านภูเขา

5.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

1) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตุน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำสูง สุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บ กัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
1	อ่างเก็บน้ำคลองแอง	หนองบอน	35.00	-	-
2	-	ช้างทุน	-	-	-
3	อ่างเก็บน้ำบ้านมะนาว	บ่อพลอย	2.35	1.81	2,000
4	อ่างเก็บน้ำคลองโสน	นนทรี	65.00	55.22	-
5	อ่างเก็บน้ำด่านชุมพล	ด่านชุมพล	5.60	5.40	4,000
6	อ่างเก็บน้ำวังปลาหมอ	ด่านชุมพล	6.60	-	6,500

ที่มา : <https://app.rid.go.th/reservoir>, พ.ศ. 2569

2) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้านลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
1	หนองบอน	-	-	-	-	-	-	-	-
2	ช้างทูน	1	-	-	-	-	1	0.40	600
3	บ่อพลอย	2	-	-	-	-	2	0.47	5,00
4	นนทรีย์	3	-	-	-	-	3	0.54	1,900
5	ด่านชุมพล	4	-	-	-	-	4	5.12	2,200

ที่มา : <https://app.rid.go.th/reservoir>, พ.ศ. 2569

3) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(1) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี 2548 - 2566		ปี 2568		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
1	หนองบอน	44	44	-	-	44	44
2	ช้างทูน	42	42	-	-	42	42
3	บ่อพลอย	41	41	-	-	41	41
4	นนทรีย์	37	37	-	-	37	37
5	ด่านชุมพล	70	70	-	-	70	70

ที่มา : <https://laddzoning.ldd.go.th/webmapiis>, พ.ศ. 2569

(2) บ่อบาดาล

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
1	หนองบอน	-	-	-
2	ช้างทูน	-	-	-
3	บ่อพลอย	-	-	-
4	นนทรีย์	-	-	-
5	ด่านชุมพล	-	9	9

ที่มา : <http://app.dgr.go.th/>, พ.ศ. 2569

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

1. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอบ่อไร่ ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรจำนวน... 110,782.25....ไร่ (ร้อยละ...26.21...ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่นอกเขตชลประทานร้อยละ 100

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)								
		ข้าว (ไร่)	ผัก (ไร่)	ไม้ผล (ไร่)	ไม้ดอก (ไร่)	ไม้ยืนต้น (ไร่)	ไม้ประดับ (ไร่)	พืชไร่ (ไร่)	สมุนไพร/เครื่องเทศ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
หนองบอน	72,427.97	-	15	8,012	-	11,629.5	-	90	230	19,976.5
ช้างทูน	45,585.39	54	15	6,872	-	11,579	-	792	166	19,424
บ่อพลอย	92,752.90	5	340	9,374	-	19,215	-	88	850	29,867
นันทรี	69,359.15	70	28	6,035	-	14,183	-	251	64	20,561
ด่านชุมพล	142,480.35	24.75	8	5,872	-	1,4251	-	553	116	20,800
รวม	422,605.77	153.75	406	36,165		70,858		1774	1426	110,782.25

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2568

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
หนองบอน	90	133	-	2	2,040	2,048	724	32	-
ช้างทูน	145	6	-	-	-	3,260	103	-	-
บ่อพลอย	66	50	-	-	60	1,098	196	-	-
นันทรี	56	128	-	-	4,900	1,416	32	-	-
ด่านชุมพล	165	50	-	32	963	40,770	52	7	-
รวมทั้งหมด	522	367	-	34	7,963	48,592	1,107	39	-

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2569

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์แห่ง คือ
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐานแห่ง คือ.....
ชื่อโรงงาน.....ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....1.....จำนวน คือ
ชื่อฟาร์ม สุรัตน์ฟาร์มที่ตั้ง หมู่ 2 ตำบลด่านชุมพล

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ถ้ามี ถ้าไม่มีให้ -)

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด (ไร่)	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
หนองบอน	13	-	-	-	7.81	-	-
ช้างทูน	3	-	-	-	4.34	-	-
บ่อพลอย	13	-	-	-	3.65	-	-
นนทรีย์	9	-	-	-	7.88	-	-
ด่านชุมพล	22	-	-	-	52.93	-	-
รวมทั้งหมด	60	-	-	-	76.61	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอภาษี, พ.ศ. 2569

2. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่ว่า ไม่มี)

1. สับปะรดตราดสีทอง ลักษณะเด่น สับปะรดสายพันธุ์ศรีวัน ผลใหญ่รูปทรงกระบอก เปลือกบาง ผิวเปลือก สีเหลืองแกมเขียว เนื้อสีเหลืองทอง ไม่ฉ่ำน้ำ รสชาติหวาน แก่นกรอบรับประทานได้ พื้นที่ปลูก 5 ตำบล จำนวน 2,067 ไร่ ผลผลิต 6,936 ตัน และได้รับการรับรองสินค้า GI จำนวน 1 ราย 13 ไร่ ผลผลิต 42 ตัน

2. ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด ลักษณะเด่น เป็นทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เปลือกผิวสีเขียวปนน้ำตาล ปลายหนามแข็งแรงและแหลมคม เนื้อทุเรียนสีเหลืองอ่อน หนา มีรสชาติหวาน มัน มีพื้นที่ปลูกอยู่บริเวณแนวเทือกเขาบรรทัด พื้นที่ปลูก 5 ตำบล จำนวน 19,052 ไร่ ผลผลิต 22,077 ตัน และได้รับการรับรองสินค้า GI จำนวน 22 ราย 382.25 ไร่ ผลผลิต 223.5 ตัน

ข้อมูลด้านสังคม

1. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

1.1 เกษตรกร

1) ครุฑเรือนและประชากร

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนครุฑเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครุฑเรือนทั้งหมด	ครุฑเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
1	หนองบอน	4,022	356	3,605	3,492	7,097
2	ช้างทูน	1,312	376	1,432	1,507	2,939
3	บ่อพลอย	8,658	639	7,031	6,953	13,984
4	นนทรีย์	1,585	292	1,950	1,921	3,871
5	ด่านชุมพล	2,293	501	2,949	2,638	5,587
รวม		17,870	2,164	16,967	16,511	33,478

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอบ่อไร่ , พ.ศ. 2569

2) หัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	663	32.18
56 - 65 ปี	641	31.12

46 - 55 ปี	486	23.59
36 - 45 ปี	224	10.87
26 - 35 ปี	44	2.14
18 - 25 ปี	2	0.10
รวม	2,060	100.00

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2569

3) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	1,749	84.90
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	311	15.10
รวม	2,060	100

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2569

4) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	1,540	77.74
เช่า	14	0.71
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	427	21.55
รวม	1,938	100.00

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2569

5) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของเอง)

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์ อื่นๆ	
436	1,138	-	24	1,540

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2569

6) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในอำเภอบ่อไร่ แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ รายได้ในภาคการเกษตร เป็นรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร เป็นรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นที่ทำควบคู่กับการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น ค้าขาย รับจ้าง หรือเงินเดือนประจำ การประกอบอาชีพมีรายได้ไม่แน่นอนเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติต่างๆ ต้นทุนในการผลิตสูงมากเมื่อคิดคำนวณหักค่าใช้จ่ายแล้ว บางรายขาดทุนหรือเหลือกำไรเหลือน้อย เกษตรกรบางรายอาจมีรายได้น้อยกว่ากรรมกรรับจ้าง ในขณะที่สภาวะเศรษฐกิจ ค่าครองชีพประจำวันสูงทำให้ต้องเพิ่มรายจ่ายของครอบครัว เมื่อคิดรายได้เกษตรกรโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนแล้วจะอยู่ระหว่าง 60,000 - 119,999 บาทต่อปี

อำเภอบ่อไร่ มีครัวเรือนทั้งหมด 17,870 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 33,478 คน เป็นชาย 16,967 คน เป็นหญิง 16,511 คน มีอัตราความหนาแน่นของประชากรอยู่ที่ 49.23 คน/ตร.กม.

7) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร น้อยรายที่อาศัยแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรจากแหล่งอื่นๆ

สถานภาพของเกษตรกรจะกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้ในการผลิตอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี บางรายกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนหลายแห่ง ทำให้ประสบปัญหาหนี้สิน และปีใดที่เกิดภาวะวิกฤตทางธรรมชาติหรือราคาตกต่ำ ก็จะทำให้เกษตรกรต้องแบกภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

8) ประเพณีและวัฒนธรรม

(1) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอบ่อไร่ นับถือศาสนาพุทธ มีวัด จำนวน ๒๓ วัด ที่พักสงฆ์ จำนวน ๘ แห่ง และสำนักสงฆ์อีกเล็กน้อย นอกจากนี้ยังมีประชากรบางส่วนนับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิดที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๑ มัสยิด ตั้งอยู่บ้านทับมะกอก หมู่ ๕ ตำบลด่านชุมพล

ทุกเทศกาลวันสำคัญทางพุทธ-ศาสนาหรือวันสำคัญของชาติ จะอาศัยวัดเป็นศูนย์กลางร่วมประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ มีการทำบุญร่วมกัน บริจาคเงินเพื่อบูรณะปฏิสังขรณ์วัด นอกจากนี้ในการจัดประชุมที่ต้องอาศัยพื้นที่จำนวนมาก ส่วนราชการ ยังคงให้ความสำคัญวัดใช้เป็นสถานที่ประชุมหรือสัมมนาอบรมต่าง ๆ นอกจากนี้วัดพุทธศาสนายังเป็นที่ตั้งของโรงเรียนในชุมชนอีกด้วย ซึ่งราษฎรจะต้องนำบุตรหลานมาเข้ารับการศึกษาดังแต่อนุบาล จนจบการศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ส่วนการศึกษาในระดับสูงตั้งแต่สายอาชีวะหรือระดับปริญญา จะต้องไปศึกษาต่อในจังหวัดหรือสถาบันอื่นใกล้เคียง

(2) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ประชากรในอำเภอบ่อไร่ นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ ขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ จึงยึดตามพุทธศาสนา มีการทำบุญ ถือนศีลตามเทศกาลต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี สำหรับอิทธิพลทางความคิดจะให้ความสำคัญกับผู้นำชุมชน และมีแนวคิดในการปฏิบัติคล้ายคลึงกัน

1.2 องค์การและสถาบันเกษตรกร

1) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
บ่อพลอย	2	67	1	10	1	12	7	56	-	-	-	-
ด่านชุมพล	1	24	3	52	1	15	3	25	-	-	-	-
ช้างทุน	2	31	-	-	1	20	2	21	-	-	-	-
หนองบอน	1	10	1	10	2	40	3	40	-	-	-	-
นนทรีย์	1	65	1	32	1	20	7	92	-	-	-	-
รวม	7	197	6	104	6	107	22	234	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2569

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	73
เครื่องดื่ม	9
ผ้า เครื่องแต่งกาย	8
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	66
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	55
รวม	211

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปัว ,พ.ศ. 2569

ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
1.วิสาหกิจชุมชนการแปรรูปหรือแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	3	หนองบอน	7
2.วิสาหกิจชุมชนหนองบอนกาแปด	5	หนองบอน	13
3.มังคุดแปลงใหญ่หนองบอนในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดตราด	3	หนองบอน	20
4.วิสาหกิจชุมชนนิเวศพิพิธภัณฑสถานของบ้านช้างทุน	1	ช้างทุน	10
5.วิสาหกิจชุมชนรวมใจรักชุมชนคนหนองแปบ	3	ช้างทุน	8
6.วิสาหกิจชุมชนน้ำสำรองเจ้านายบ้านปะอา	2	บ่อพลอย	7
7.วิสาหกิจชุมชนบ่อไร่เพียว	7	บ่อพลอย	7
8.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพพลังจิตสรร	9	บ่อพลอย	8
9.วิสาหกิจชุมชนเครื่องประดับอัญมณี	10	บ่อพลอย	7
10.วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรท้องถิ่นตำบลบ่อพลอย	4	บ่อพลอย	13
11.วิสาหกิจชุมชนสาโทกลุ่มชมรมคนพิการอำเภอปัว	2	บ่อพลอย	7
12.วิสาหกิจชุมชนไม้กฤษณาและแกะสลักคลองแก้ว	2	บ่อพลอย	7
13.วิสาหกิจชุมชนปาล์มน้ำมันตะวันออก	1	นนทรีย์	9
14.วิสาหกิจชุมชนชมรมไม้กฤษณา (ไม้หอม) แห่งประเทศไทย	1	นนทรีย์	31
15.วิสาหกิจชุมชนผลไม้คุณภาพบ้านนนทรีย์	1	นนทรีย์	7
16.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์จักสานบ้านคลองโอน	4	นนทรีย์	19
17.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตทุเรียนคุณภาพตำบลนนทรีย์	5	นนทรีย์	11
18.วิสาหกิจชุมชนนนทรีย์บ้านฉัน	1	นนทรีย์	8
19.วิสาหกิจชุมชนปาล์มน้ำมันตะวันออก จันทบุรี & ตราด	1	นนทรีย์	7
20.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านคลองแสง	3	ด่านชุมพล	7
21.วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทับทิมสยาม01	7	ด่านชุมพล	11
22.วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวหมู่บ้านทับทิมสยาม01	7	ด่านชุมพล	7

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอปัว , พ.ศ. 2569

ตารางที่ 22 แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคอแล	๔	หนองบอน	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านพลอยแดง	๓	บ่อพลอย	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจักสานบ้านคลองโพน	๔	นนทรีย์	๓๒
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเขาขาด	๒	ด้านชุมพล	๑๑
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคลองแสง	๓	ด้านชุมพล	๓๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทับทิมสยาม ๐๑	๗	ด้านชุมพล	๑๑
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหนองบอน	๑	หนองบอน	๒๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนศิริศรีสาครวิทยา	๑	หนองบอน	๒๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนหนองบอนวิทยาคม	๓	หนองบอน	๒๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดช้างทุน	๒	ช้างทุน	๒๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ่อไร่วิทยาคม	๔	บ่อพลอย	๑๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนเพียงหลวง ๖ ฯ	๓	นนทรีย์	๒๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๙	๗	ด้านชุมพล	๑๕
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดบ้านหนองบอน	๑	หนองบอน	๑๐
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพทุเรียนบ้านหนองมาตร	๔	ช้างทุน	๑๗
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดบ้านช้างทุน	๖	ช้างทุน	๑๔
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดบ้านมะนาว	๑	บ่อพลอย	๓๒
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพเงาะบ้านหมื่นดำน	๘	บ่อพลอย	๓๕
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพทุเรียนตำบลนนทรีย์	๕	นนทรีย์	๖๕
กลุ่มชาวไร่สับปะรดบ้านคลองแสง	๓	ด้านชุมพล	๒๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะช้าง ,พ.ศ. 2569

ตารางที่ 23 แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มเกษตรกรทำสวนหนองบอน	3	หนองบอน	-
กลุ่มเกษตรกรทำสวนนนทรีย์	1	นนทรีย์	-
กลุ่มเกษตรกรทำสวนด้านชุมพล	4	ด้านชุมพล	-

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดตราด ,พ.ศ. 2568

2) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏีรูป	
บ่อพลอย	-	3	1	1	1	1	1	-	-
ด้านชุมพล	1	2	1	1	1	1	-	-	1
ช้างทูน	-	1	1	1	1	1	-	-	-
หนองบอน	-	3	2	1	1	-	-	-	-
นันทรีย์	-	2	2	3	1	-	-	-	-
รวม	1	11	7	7	5	3	1	-	1

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2569

(1) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)										
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญ ชีอาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิ นอาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน	ครูยาง อาสา	สารวัตร เกษตร อาสา
ด้านชุมพล	3	1	4	2	7	10	-	-	3	-	1
หนองบอน	9	1	-	1	4	6	2	-	-	-	-
ช้างทูน	8	2	-	10	6	8	1	-	3	3	-
นันทรีย์	4	1	1	4	5	6	1	-	-	-	-
บ่อพลอย	6	2	2	14	10	12	1	1	2	-	1
รวม	30	7	7	31	32	42	5	1	8	3	2

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า 1 หน้าที่

ที่มา : รายงานสรุปจำนวนอาสาสมัครเกษตร, 2568

(2) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอบ่อไร่ มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอบ่อไร่ มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๓ คน

ตารางที่ 26 แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
ด้านชุมพล	1	การทำเกษตรทฤษฎีใหม่/ไร่นาสวนผสม
หนองบอน	1	การทำเกษตรแบบผสมผสานภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ช้างทูน	1	การทำเกษตรแบบผสมผสานภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
รวม	3	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ.2569

(3) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ 1 ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/ กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
1	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอไร่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	4	ด่านชุมพล
2	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	7	ด่านชุมพล
3	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านทับทิมสยาม 01	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร	7	ด่านชุมพล
4	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านนนทรี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	1	นนทรี
5	วิสาหกิจชุมชนจักสานบ้านคลองโหนด	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร	4	นนทรี
6	แปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันตำบลนนทรี	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	2	นนทรี
7	ศจช.บ้านมะนาว	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	1	บ่อพลอย
8	ศจช.บ้านหมื่นด่าน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	8	บ่อพลอย
9	ศคปช.บ้านคลองขวาง	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	1	ช้างทูน
10	ศูนย์เรียนรู้การผลิตมังคุดคุณภาพบ้านหนองบอน	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	1	หนองบอน
11	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	4	หนองบอน

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไร่, พ.ศ. 2569

(4) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน4.... กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
1	นนทรี	แปลงใหญ่ทุเรียนตำบลนนทรี	ทุเรียน	53	477.25
2	นนทรี	แปลงใหญ่ปาล์มน้ำมันตำบลนนทรี	ปาล์มน้ำมัน	23	317.00
3	บ่อพลอย	มังคุดแปลงใหญ่ตำบลบ่อพลอย	มังคุด	34	399.25
4	หนองบอน	แปลงใหญ่มังคุดตำบลหนองบอน	มังคุด	21	318.50

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอไร่, พ.ศ. 2569

บทที่ 2

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

1. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า.....ทุเรียน.....

1.1 แหล่งน้ำหลัก

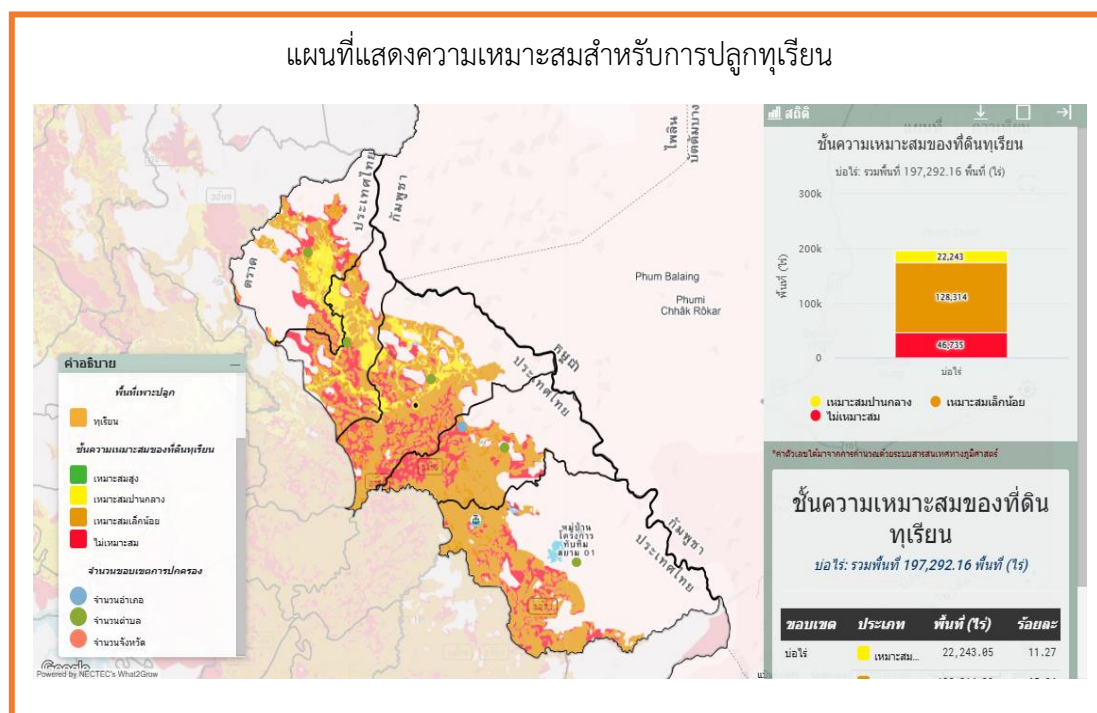
[] น้ำฝน [] ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติ [✓] อื่น ๆ (ระบุ)...สระน้ำ.....

1.2 พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

1) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ 29 แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ่อไร่	0	22,243.05	128,314.20	46,734.91	197,292.16
หนองบอน	0	7,523.00	12,710.50	6,687.70	26,921.20
ช้างทุน	0	7,993.13	16,920.90	8,210.67	33,124.70
บ่อพลอย	0	6,726.92	35,998.60	12,699.80	55,425.32
นนทรีย์	0	0	25,321.60	8,925.64	34,247.24
ด่านชุมพล	0	0	37,362.68	10,211.10	47,573.70

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.2569

ภาพที่ 6 แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน

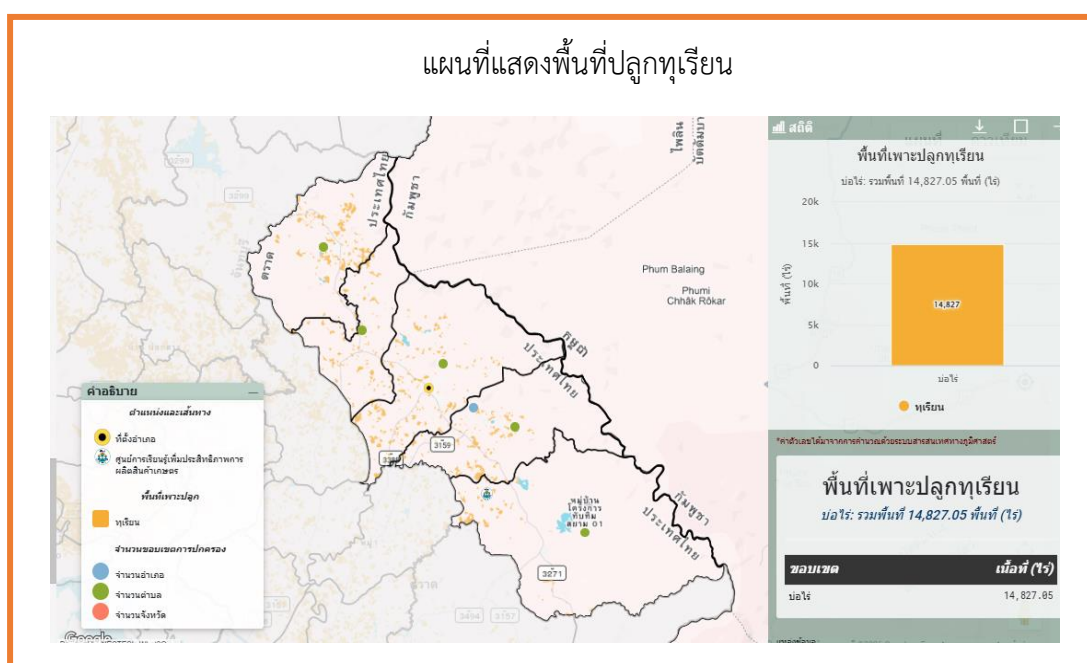
(ที่มา <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.2569)

2) พื้นที่ปลูกทุเรียน

ตารางที่ 30 แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตทุเรียน

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองบอน	333	4,166	1,684	2,922.06	1.74
ช้างทุน	319	3,6390	1,196	2,044.50	1.71
บ่อพลอย	538	4,682	1,798	3,079.52	1.71
นนทรีย์	259	3,436	1,496	2,594.46	1.73
ด่านชุมพล	283	3475	1,532	2,636.02	1.72
รวม	1,734	19,398	7,706	27,718.05	0.6

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2568

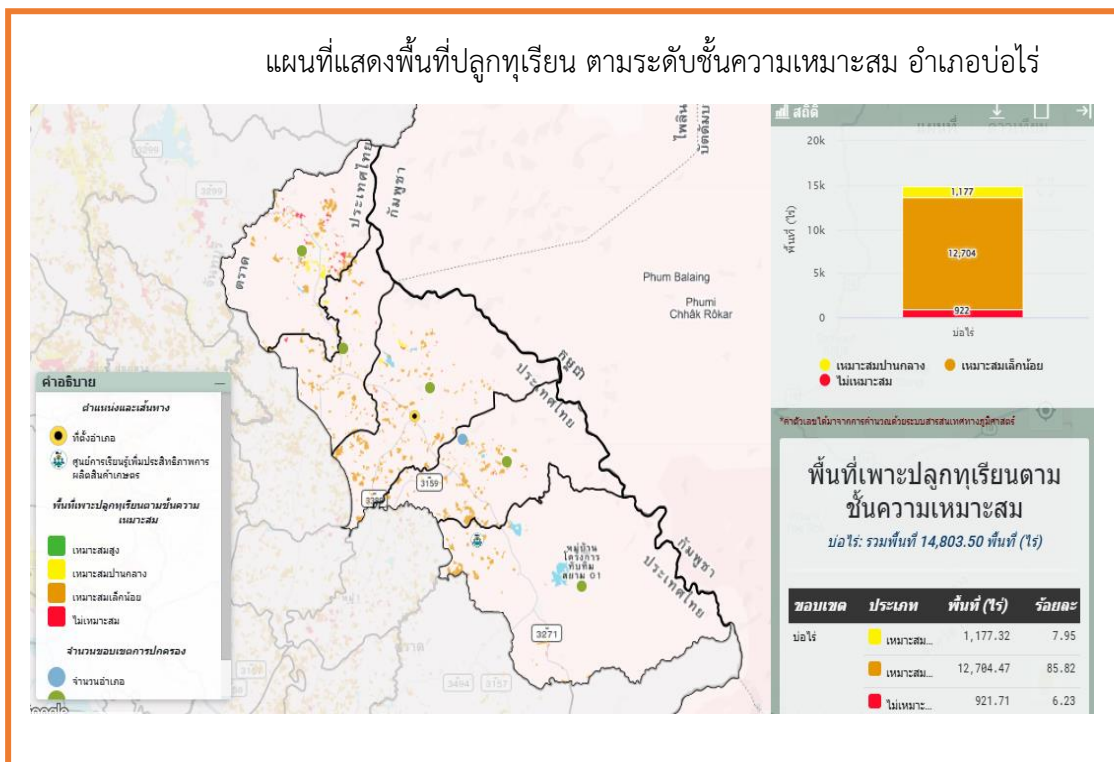
ภาพที่ 7 แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ.2569)

(3) พื้นที่ปลูกทุเรียนตามระดับขั้นความเหมาะสม

ตารางที่ 31 แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียนตามระดับขั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก.....ทุเรียน..... (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบ่อไร่	0	1,177.32	12,704.47	921.71	14,803.50
หนองบอน	0	636.65	2,599.61	581.90	3,818.17
ช้างทุน	0	260.74	2,098.11	114.12	2,472.97
บ่อพลอย	0	279.93	3,872.80	142.43	4,295.16
นนทรีย์	0	0	2,699.32	52.54	2,751.86
ด่านชุมพล	0	0	1,434.63	30.7	1,465.33

ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ.2569

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>, พ.ศ. 2569)

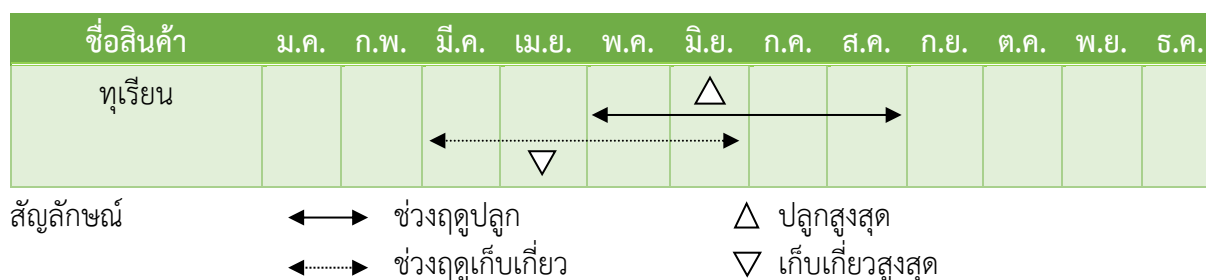
1.3 สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอบ่อไร่)

- (1) การใช้พันธุ์ดี : พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ หมอนทอง กระตุม ชะนี พวงมณี และอื่น ๆ
- (2) การเตรียมดิน : ปรับพื้นที่ ปรับปรุงดินโดยใช้ปูนขาวและปุ๋ยอินทรีย์
- (3) การปลูก : ผู้ปลูกรายใหญ่นิยมปลูกสวนเดี่ยวแบบนั่งแท่นหรือยกโคก จำนวน 20 - 25 ต้นต่อไร่ แต่ส่วนใหญ่ยังคงปลูกสวนผสม แซมผลไม้อื่น เช่น มังคุด เงาะ ลองกอง
- (4) ระบบการให้น้ำ : ถ้าฝนตกหนักต้องจัดการระบายน้ำออกจากแปลงปลูก แต่ถ้าฝนทิ้งช่วงจะรดน้ำต้นทุเรียน โดยนิยมติดตั้งระบบการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ ในช่วงให้ผลแล้วจะงดการให้น้ำ 10-14 วัน เมื่อสังเกตเห็นใบทุเรียนเริ่มลดลงจึงเริ่มให้น้ำทีละน้อยเพื่อกระตุ้นให้แตกดอกเจริญ โดยให้น้ำแบบโชย ๆ แล้วเว้นระยะสังเกตอาการของใบและดอก เมื่อเห็นดอกกระยะไขปลามากพอแล้ว ก็เพิ่มปริมาณให้มากขึ้นเรื่อย ๆ จนสู่สภาวะปกติ
- (5) การดูแลรักษา : ตัดแต่งกิ่งเมื่อหมดฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต และเตรียมใบให้พร้อมสำหรับการออกดอก เกษตรกรบางคนอาจใช้สารพาคีโคลบิวทราโซล เพื่อบังคับให้ทุเรียนออกนอกฤดู ตัดแต่งดอกและผลอ่อนให้เหมาะสมกับความสมบูรณ์ของกิ่งและต้นทุเรียน
- (6) การใส่ปุ๋ย : ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี โดยจะใส่ปุ๋ยอินทรีย์หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ประมาณ 50 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนปุ๋ยเคมีแบ่งใส่ช่วงหลังการเก็บเกี่ยว ช่วงก่อนออกดอก และระยะติดผล ซึ่งตลอดทั้งปีจะใส่ปุ๋ยเคมีประมาณ 3 กิโลกรัมต่อต้น ให้ปุ๋ยทางใบกับอาหารเสริม ช่วงระยะเร่งใบให้แก่ และช่วงบำรุงผล
- (7) การเก็บเกี่ยว : เลือกเก็บเกี่ยวเฉพาะผลทุเรียนแก่แล้วเท่านั้น โดยสังเกตจากลักษณะของผลและนับอายุ
- (8) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : รีบตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนง ด้านในทรงพุ่มออกโดยเร็ว ทารอยแผลที่ตัดด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา หรือปูนแดงกั้นกับหมา

(9) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู : โรคและแมลงศัตรูพืชที่สำคัญ ได้แก่ โรครากรเน่าโคนเน่า โรคราใบติด โรคจุดสนิม โรคใบไหม้ โรคราแป้ง หนอนเจาะผล หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน เพลี้ยไก่แจ้ เพลี้ยแป้ง มอดเจาะลำต้น ไส้แดงแอฟริกัน ป้องกันกำจัดโดยเกษตรกรจะทำการสำรวจแปลงเมื่อพบการระบาดของโรคให้ใช้สารเคมีและสารชีวภัณฑ์ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ฉีดพ่นเพื่อป้องกันกำจัด ทำลายแหล่งโรคและพาหะนำโรค กำจัดหรือรักษา ถอนทิ้ง เผาทำลาย ถ้าโรคแมลงระบาดเกินที่จะสามารถควบคุมได้ ใช้สารป้องกันกำจัดโรค ถ้าคุ้มค่าต่อการลงทุน เลือกชนิดของสารและเวลาการใช้ให้ถูกต้องกับโรคนั้นๆ

1.4 ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอบ่อไร่ มีการปลูก...ทุเรียน.... ดังนี้

ภาพที่ 9 แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2569)

1.5 ต้นทุนการผลิต (ปรับเปลี่ยนตารางได้ตามความเหมาะสม)

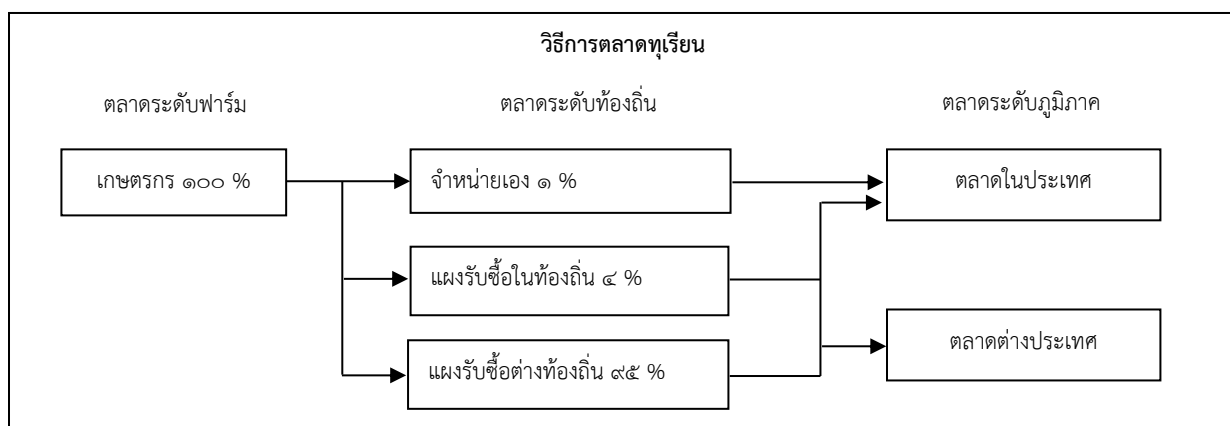
ตารางที่ 32 แสดงต้นทุนการผลิตทุเรียน ปี 2568

รายการ	บาท
พันธุ์	๒,๔๐๐ (กรณีปลูกใหม่)
เตรียมดิน	๒,๐๐๐ (กรณีปลูกใหม่)
ค่าแรง (ตัดแต่งกิ่ง/พ่นสารเคมี/ตัดหญ้า/ผสมดอก/แต่งดอก/โยงผล)	๑๐,๕๐๐
ปุ๋ยอินทรีย์	๑,๕๐๐
ปุ๋ยเคมี	๘,๔๐๐
ฮอร์โมนและธาตุอาหารเสริม	๔,๐๐๐
สารเคมีกำจัดโรคและแมลง	๔,๒๐๐
สารเคมีกำจัดวัชพืช	๑,๕๐๐
อื่นๆ (ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์/ค่าไฟฟ้า/ค่าน้ำมัน/ค่าเชือกโยงผล)	๓,๕๐๐
รวม	๓๓,๖๐๐ บาท (ไม่รวมค่าต้นพันธุ์และเตรียมดิน)

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ.2568)

1.6 สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

1) วิธีการตลาด (เป็นวิธีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ 10 แสดงวิธีการตลาดทุเรียน อำเภอบ่อไร่
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ.2569)

2) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม.....1..... แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ 2 ตำบล ด้านชุมพล จำนวน1.... แห่ง

โดยส่วนใหญ่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่สวนและเกษตรกรไปส่งที่ล้งในจังหวัดจันทบุรี

มีโรงงาน..... รวม-..... แห่ง

1.7 เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

1) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอจำนวน 1,734 ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่จำนวน 4 ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ 33 แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
1	5	นนทรีย์	ทุเรียน	การผลิตทุเรียนคุณภาพ
2	5	บ่อพลอย	ทุเรียน	การผลิตทุเรียนคุณภาพดินนอกฤดู
3	1	หนองบอน	ทุเรียน	การจัดการสวนทุเรียน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2569)

2) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ 34 แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.เครือข่าย	1	1. ศูนย์เรียนรู้การผลิตทุเรียนคุณภาพตำบลนนทรีย์
แปลงใหญ่	1	1. แปลงใหญ่ทุเรียนตำบลนนทรีย์
วิสาหกิจชุมชน	2	1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตทุเรียนคุณภาพตำบลนนทรีย์

2. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ 35 แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ทุเรียนหมอนทอง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- พื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ในชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย และไม่เหมาะสม - มีการขยายตัวของพื้นที่ปลูกเป็นจำนวนมาก - มีแหล่งน้ำเพียงพอ	- มีตลาดรองรับ - เส้นทางขนส่งจากสวนสู่แหล่งรวบรวมสะดวกสบาย	- ส่งออกตลาดจีนเป็นหลัก ทำให้กำหนดราคาเองไม่ได้
	ปัญหา Pain point	- มีความเสี่ยงจาก โรคและแมลงศัตรูพืช - มีความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมธรรมชาติ - ภัยสงครามชายแดน - ต้นทุนการผลิตสูง	- แหล่งรับซื้อส่วนใหญ่อยู่นอกพื้นที่ - ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นต่อเนื่อง	- พังพาดตลาดเดียวมากเกินไปทำให้ราคาผันผวน - ใช้เวลาในการขนส่งนาน
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ส่งเสริมการปลูกพืชตามความเหมาะสมของพื้นที่ - ควบคุมปริมาณการปลูกในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เพื่อรักษาคุณภาพเนื้อทุเรียน - ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	- ส่งเสริมให้มีแหล่งรวบรวมผลผลิตมากขึ้น - ส่งเสริมแหล่งผลิตมาตรฐาน (GAP) - ส่งเสริมการรับรองคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้าชุมชน (GI)	- ลดขั้นตอนต่างๆลง เพื่อลดระยะเวลาในการขนส่ง - ประชาสัมพันธ์แหล่งผลิตทุเรียนผ่านสื่อต่าง ๆ - ส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้า GI - ส่งเสริมและพัฒนาตลาดภายในประเทศ
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตทุเรียน - เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ - เกษตรกรใช้ประสบการณ์มากกว่าเทคโนโลยี - ขาดทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่	- พังพาดพ่อค้าคนกลาง - เทคโนโลยีสมัยใหม่มีราคาค่อนข้างสูง และเกษตรกรยังไม่สามารถเข้าถึงได้	- ให้ความสำคัญกับอาหารปลอดภัย - ผู้บริโภคต้องการสินค้าที่มีคุณภาพ
	ปัญหา Pain point	- เกษตรกรรายใหม่ยังขาดองค์ความรู้ด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพ - ขาดแคลนเงินทุน	- เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการคัดและตัดทุเรียนเพื่อจำหน่าย - ขาดแคลนแรงงาน	- ทุเรียนด้อยคุณภาพ หรือสารตกค้าง ส่งผลกระทบทั้งห่วงโซ่ - การกีดกันทางการค้า
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพแบบครบวงจร	- ส่งเสริมความรู้การคัดและตัดผลทุเรียนเพื่อจำหน่าย	- พัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน GAP

		- ส่งเสริมความรู้การลดต้นทุนในผลิตทุเรียน - ใช้เทคโนโลยีเพื่อลดการใช้แรงงาน	- ส่งเสริมการนำนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต - เปิดรับแรงงานจากต่างประเทศ เช่น ลาว พม่า	- ระบบตรวจสอบย้อนกลับ - สินค้า GI
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ทุเรียนหมอนทองเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ - ทุเรียนเป็นสินค้ามูลค่าสูง	- เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลสดเป็นหลัก - ขาดการแปรรูปเพิ่มมูลค่า	- เป็นทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด (GI) - พัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า
	ปัญหา Pain point	- ต้นทุนการผลิตสูง - คุณภาพสินค้าไม่สม่ำเสมอ - ราคาสินค้าค่อนข้างผันผวน	- ผลผลิตเก็บได้ไม่นาน แต่ใช้เวลาในการส่งนานเนื่องจากระยะทางไกล - ปัญหากีดกันทางการค้า - มีคู่แข่งทางารตลาด	- กระจายช่องทางส่งออก - พึ่งพาตลาดจีนมากเกินไป - พัฒนาให้สินค้ามีคุณภาพสม่ำเสมอ
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ยกระดับมาตรฐาน GAP, GI - ลดต้นทุนการผลิต	- ส่งเสริมเทคโนโลยีการตรวจสอบคุณภาพสินค้าอย่างถูกต้องและรวดเร็ว - ลดการพึ่งพาตลาดจีน - ส่งเสริมเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิต	- ประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านสื่อต่าง ๆ - สร้างแบรนด์ทุเรียนตาม GI - หาดตลาดใหม่ ๆ - เพิ่มมูลค่าจากการแปรรูป - พัฒนาคุณภาพด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม

บทที่ 3

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

1. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ 36 แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
1. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับสินค้าเกษตร (ทุเรียน) ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
2. ชื่อแผนงาน	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร
3. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเพื่อยกระดับสินค้าเกษตร
4. หลักการและเหตุผล	สถานการณ์ปัจจุบันตลาดปลายทางทุเรียนต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพแต่เกษตรกรยังขาดความรู้ในการบริหารจัดการสวนสำหรับการผลิตทุเรียนคุณภาพเพื่อส่งออก ประกอบกับสภาพอากาศมีความแปรปรวน ส่งผลให้เกิดโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และเกษตรกรยังขาดประสบการณ์ในการคัดเลือกและเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะสุกแก่ที่เหมาะสมสำหรับการส่งออกทุเรียนให้มีคุณภาพ สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่ จึงเล็งเห็นว่ามีความจำเป็นในการส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสวนทุเรียนได้อย่างครบวงจร สามารถลดต้นทุนการผลิตด้วยการผลิตขยายธาตุอาหารพืชและใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมโรคพืช รวมถึงการสร้างประสบการณ์ในการตัด-คัดแยกทุเรียนแก่ เพื่อการส่งออกที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
5. วัตถุประสงค์ของโครงการ	1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเกษตรกรในการบริหารจัดการสวนได้อย่างครบวงจร 2. เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการลดต้นทุนการผลิต 3. เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถของเกษตรกรในการ
6. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	1. จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ: 30 ราย 2. การเพิ่มผลผลิตต่อไร่: 20% 3. การลดต้นทุนการผลิต: 15% 4. การเพิ่มรายได้เฉลี่ยของเกษตรกร: 25%
7. พื้นที่เป้าหมาย	ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด
8. กิจกรรมหลัก	1. กิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกรในด้านการผลิตทุเรียนคุณภาพแบบครบวงจร 2. กิจกรรมฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีผลิตทุเรียนอย่างยั่งยืนด้วยการลดต้นทุนการผลิตด้วยสารเพิ่มประสิทธิภาพพืชและสารชีวภัณฑ์ (สาธิตและฝึกปฏิบัติจริง) 3. กิจกรรมฝึกอบรมด้านวิทยาการก่อนการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว : นักคัด นักตัด
9. หน่วยงานดำเนินการ	1.สำนักงานเกษตรจังหวัดตราด 2.สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่

	3.สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6
10.ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	1 ปี (ตุลาคม 2571 – กันยายน 2572)
11. งบประมาณ	งบประมาณทั้งหมด: 82,000 บาท
12. ผลผลิต (Output)	1. เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด จำนวน 30 คน ได้รับความรู้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ มีทักษะในการจัดการสวนมากขึ้น สามารถลดต้นทุนการผลิต และสามารถนำความรู้ด้านการจัดการก่อนการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวไปประยุกต์ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐาน
13. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	1. เกษตรกรร้อยละ 80 มีองค์ความรู้เรื่องการบริหารจัดการสวนทุเรียนอย่างครบวงจร 2. เกษตรกรร้อยละ 80 สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนการผลิตได้ 3. เกษตรกรร้อยละ 80 สามารถคัดเลือกและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างเหมาะสม

หมายเหตุ : ถ้ามีมากกว่า 1 โครงการ สามารถเพิ่มตารางได้

2. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ 37 แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยนำเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่งงบประมาณ	ปีที่ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน 1 ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน 2 ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน 3 - 5 ปี)		
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับสินค้าเกษตร (ทุเรียน) ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด	- ทรัพยากรมนุษย์: เกษตรกร 30 ราย - วิทยากร สำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยี - งบประมาณ - วัสดุอุปกรณ์	1. การฝึกอบรม: จัดอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการบริหารจัดการสวนเพื่อการผลิตทุเรียนคุณภาพแบบครบวงจร 2. การฝึกอบรม: จัดอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนอย่างยั่งยืน ลดต้นทุนการผลิตด้วยสารเพิ่มประสิทธิภาพพืช และสารชีวภัณฑ์ (สาริตและฝักปฏิบัติจริง) 3. การฝึกอบรม: จัดอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสบการณ์การคัดเลือกและเก็บเกี่ยวผลผลิต	เกษตรกร 30 ราย ได้รับการฝึกอบรมและนำความรู้ไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	- เกษตรกรมีทักษะในการจัดการสวนมากขึ้น - การเพิ่มผลผลิตต่อไร่: 20% - การลดต้นทุนการผลิต: 15% - การเพิ่มรายได้เฉลี่ยของเกษตรกร: 25% - เกษตรกรมีประสบการณ์การคัดเลือกและเก็บเกี่ยวผลผลิต ลดปัญหาทุเรียนด้อยคุณภาพออกสู่ตลาด	- เกษตรกรมีความมั่นคงและมีความยั่งยืนในการทำสวนทุเรียน	- งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - สนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง	1 ปี (เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2571 ถึงเดือนกันยายน 2572)

บรรณานุกรม

- ข้อมูลพื้นฐานการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่, 2569
สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดตราด, 2569
สำนักงานเกษตรอำเภอบ่อไร่,แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอบ่อไร่ พ.ศ. 2559
สำนักทะเบียนอำเภอบ่อไร่ ,พ.ศ 2569
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ่อไร่,พ.ศ 2569
รายงานทะเบียนเกษตรกร, พ.ศ. 2569
รายงานสรุปจำนวนอาสาสมัครเกษตร (อกษ.) ตามสาขา, พ.ศ. 2569
<http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.2569
<https://tiservice.hii.or.th/WRMOC/web/V2/mRainAmp2.html/>, พ.ศ. 2569
<https://app.rid.go.th/reservoir>, พ.ศ. 2569
สำนักงานประมงอำเภอบ่อไร่, พ.ศ. 2569
ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. 2569
สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบ่อไร่ , พ.ศ. 2569